

A SZINYEI MERSE PÁL TÁRSASÁG KIÁLLÍTÁSA

Négy évvel ezelőtt rendezte első kiállítását a Szinyei Merse Pál Társaság s hosszú szünet után ez év januárjában került sor a Társaság második kiállítására.

A hosszú szünetnek oka az, hogy ez a Társaság nem tárlatokat rendezésére alakult, sőt ilyesmit nem is vett fel működésének céljai közé. Tagjainak nem kis része nem is vállalkozhatnék ilyesmire, hisz a rendes tagoknak egynegyede nem művész, hanem író vagy műbarát s valamennyinek együttes fáradozása elsősorban oda irányul, hogy Szinyei Merse Pál emlékét ápolja, művészetét és művészi eszméit terjessze s előmozdítsion minden komoly törekvést, amely a magyar művészeti kultúra fejlődését előbbre viszi. A Társaság nem kívánt mint olyan kiállító-egyesületté alakulni s mikor 1922-ben mégis elhatározta, hogy tárlatot rendez, ez valóban műbarátok és a közönség ösztönzésére történt, mert a közvélemény, amely nagyon jól tudja, hogy egész sor kiváló művész van a Társaság tagjai közt, ezt az együttest látni akarta művészeti manifesztációjában is. Hogy ez így volt, arra a legjobb bizonyíték az a soha nem tapasztalt tömeges látogatás, amelynek színhelye az 1922. évi kiállítás volt.

A szinte tüntetésszámba menő siker, amely a művész-tagokat akkor érte, bármily biztató volt is, nem illet egészen a Társaság célkitűzéseire, mert hisz a tagoknak szólt, holott ezek már szabályzatukban is úgy intézkedtek, hogy nem a maguk, de mindíg mások számára, nem a saját

érdeklükben, hanem Szinyei emléke, a művészletalatlóság, a művészet propagálása érdekében vállalják a társulati munkát. Ennélfogva éveken át vonatkoztak újabb budapesti kiállítás rendezésétől s ebben a hosszú szünetben minden erejükkel azon voltak, hogy kevésbé feltűnő, de annál fontosabb programjukat mentül kiadósabban megvalósítsák. Legyen szabad itt e munka megvilágítása céljából kiemelni azt, amiről keveset tud a nyilvánosság, hogy a Társulat a lefolyt öt évben csaknem száz esetben segítette az ifjabb művész-nemzedéket jutalomdíjakkal, külföldi tanulmányutak költségeinek fedezésével, ösztöndíjakkal, erkölcsi buzdításával stb. s minden kitüntető díjazásból eleve kirekesztette saját tagjait. A Társaság sohasem felejtette el s nem fogja elfeledni, hogy a nagy mester, akinek emlékét szeretettel ápolja, éppen ifjúkorában, művészi fejlődésének legkritikusabb éveiben vált jó időre áldozatává a meg nem értésnek, a biztató szó hiányának s midőn erejének legjavát éppen a mai művészifjúság legtehetségesebbjeinek pártolására, buzdítására fordítja, azt akarja elérni, hogy egy ilyen szomorú eset többé meg ne ismétlődjék.

Igaz, hogy közben két ízben is mint kiállító lépett fel a Társaság, de nem Budapesten, hanem különleges okokból két olyan városban, ahol elmaradása hátrányt jelentett volna a magyar művészeti közérdekre. Az egyik a nemrégiben zárult debreceni kiállítás, amelyre egyenest meghívták a

Szinyei Merse Pál Társaságot a debreceni műbarátok, mert ez a virulásnak indult nagy magyar város semmi más módon nem juthatott egy oly kiállításhoz, amelyen művészetünk vezető mestereinek alkotásai-
ban is gyönyörködhetünk. Mi sem tartjuk helyesnek, hogy művészei termelésünk java elől városaink továbbra is el legyenek zárva s művészetünk ezáltal lokális budapesti jelenséggé alakuljon, megérjük tehát, hogy a Társaság habozás nélkül vállalta a fáradságot és kockázatot, amit a mai viszonyok közt egy ily terv megvalósítása jelent. A következmények megmutatták, hogy ez az erőfeszítés nem volt hiábavaló, mert ez a kiállítás nagy és jóleső érdeklődést váltott ki Debrecen közönségéből.

A másik, szinte rögtönzött kiállítás a londoni volt. Erről már beszámolt a Magyar Művészet s itt csak annak megemlézésére szorítkozunk, hogy ha a Társaság a megtisztelő londoni meghívást bármily okból visszautasította volna, akkor éppen a magyar művészet hiányzott volna ott, ahol képviselve volt csaknem egész Európa java művészete. Nem lehetett tévovázní s itt is megmutatták a következmények, hogy helyes volt ez a rendkívül, a Társaság gazdasági erejét is messze túlhaladó munkát elvégezni. Itt sem a kiállító tagok anyagi érdeke volt a vezető elv, mert hisz a Londonba küldött műtárgyak nagyobbára magántulajdon voltak, tehát eladhatatlanok.

Évek óta mindössze ezt a két, különleges célú kiállítást mutatja fel a Társaság munkanaplója.

Ha most eddigi tartózkodásából kilépve mégis megrendezte a Társaság ezt a második budapesti együttes kiállítást, annak is megvannak a maga különleges okai. Nem utolsósorban az, hogy ez alkalommal a Társaság újra manifesztálja azt, hogy nem párt, nem valamely irány zászlóvivője, nem foglal el művészeti kérdésekben kizárólagos álláspontot. Ezt valóban semmi más módon nem lehet meggyőzőbben nyilvánvalóvá tenni, mint ha egyszerűen egymás mellé akasztjuk a művésztárgyak munkáit. Azaz, ha belőlük nyilvános kiállítást rendezünk. Hamar világossá válik, hogy a Társaság keretén belül a legkülönbözőbb művész-egységiségek foglalnak helyet, hogy

ott megérnek az egymástól legtávolabb álló felfogások és irányok is, hogy az ifjabb és régebb évtizedeket jóformán egy emberöltő különíti el egymástól, hogy tehát végeredményben nem valami homogén művészcsoporthoz van itt szó, hanem valóban a sokszínű és változatos magyar művészet igen különböző képviselőiről, akiket egy magasabbrendű cél hozott össze.

Félreéritek elkerülése végett talán nem fölösleges ezeket a szempontokat újra meg újra hangsúlyozni. A dolgok ily állását egyébként egy pusztá névsor eléggé megvilágítja, a kiállító tagok névsora, amint itt következik: Csók István, a Társaság elnöke, Basch Andor, Fényes Adolf, Glatz Oszkár, Hatvany Ferenc báró, Herman Lipót, Horthi Béla, Iványi-Grünwald Béla, Kandó László, Koszta József, Magyar-Mannheimer Gusztáv, Mattyasovszky-Zsolnay László, Mikola András, Perlmutter Izsák, Pólya Tibor, Réti István, Rippl-Rónai József, Rudnay Gyula, Szmracsányi-Ödön, Szőnyi István, Vaszary János, Vidovszky Béla, Zádor István-festők, Liptóújvári-Sztróbl Alajos tiszteleti tag, Kisfaludi-Sztróbl Zsigmond, Lux Elek, Pásztor János, Sidló Ferenc, Szentgyörgyi István szobrászok.

Fölösleges talán megemlítenünk, hogy e kiállítás létrejöttét egy más ok is szorgalmazta, ugyanaz t. i., amely a Társaságot első kiállításának rendezésére bírta: a művészet nagyszámú barátainak sürgető biztatása, akiknek a saját szempontjukból kétségtelenül jogosult felfogása az volt, hogy ahol oly sok kiváló művész van együtt, ott új műveiknek ily együttes bemutatása szinte magától értendő.

Ez a mostani második kiállítás azonban még egy — nekünk igen kedves — célt szolgál. Mert vele mintegy letesszük névjegyünket a „Szinyei Merse Pál Társaság Barátai” asztalára s ebben az artistikus formában mondunk nekik köszönetet fáradozásukért, amellyel lehetővé tették, hogy alapszabályszerű céljainkat jobban megközelíthessük s hogy a magyar művészet egyetemes céljait szolgáló folyóiratunkat megindíthassuk és fenttarthassuk. Vegyük ezt a kiállítást a közösen végzett, nem mindig könnyű munka öröme s a további együttműködésnek zálogául.

LYKA KÁROLY

PEACOCK AND CHILDREN - ILLUSTRATION BY J. W. BARNES